

nem ob frustraneos labores? Sed neminem fere nostrum reperiemus, qui non dicat se redamare Christum. Quid dicent: Nonne omnes nos jam olim in baptismo Christo desponsati sumus et fidem dedimus? Nonne omnes lampadem in manus accepimus ut Christo sponso nostro cum prudentibus virginibus fide viva et reciproco amore ardenti, non extincto, obviaremus? Scio hoc atque utinam ei hoc pacto obviaremus! Sed vereor ne multi sint, qui instar Samsonis dicant se amare conjugem, cum tamen minime ament; cum enim ille saepius falsum diceret Dalila suam, audivit ab illa: *Quomodo dicis quod amas me, cum animus tuus non sit mecum?* Judic. XVI. Similiter, o superbe, quomodo dicis te amare Christum qui cum ipso sperni vel latere in humilitate fugis, cum animus tuus sit in honoribus et dignitatibus? O avaro, quomodo dicis te amare Christum, cum animus tuus sit in thesauris et praediis, pauperi quoque pro Christo nihil tribuas? O libidinoso, quomodo dicis te amare Christum, cum animus tuus sit in cubilibus et impudicitias, etiam dum corpore es in templo saepe? O iracunde, cum animus tuus sit in caede, sanguine et ultione? O guloso, cum animus tuus sit in patinis, etc? Ambiamus igitur amorem Christi: pereat amor saeculi.

CONCIO III.

MOTIVA AD HONORANDOS PARENTES.

I. Lex: 1. Naturalis. 2. Gratitude. — II. Exemplum bene moratorum filiorum. — III. Praemium promissum. — IV. Poena constituta immorigeris.

THEMA.

Erat subditus illis. Luc. II.

Mirum alicui videri potest, quomodo duodenis Christus confecerit hoc iter pedibus, quod est bidui a Nazareth. Cum enim quoad ea, quae naturam consequuntur, non dissimilis fuerit aliis hominibus; quomodo non in via tantilla defecit aetas? Sed absque dubio zelus et desiderii magnitudo ad deferendum honorem Patri imprimis caelesti in templo Jerosolymitano, deinde obsequendi parentibus terrenis, vires tenerae dedit aetati; nam ardor et desiderium alicujus operis vires etiam addunt ad peragendum illud. Patet vero ardor Christi, honorandi caelestem Patrem ex eo, quod triduo in templo remanserit: ardor vero honorandi terrenos parentes in reditu ad patriam, ex eo quod usque ad trigessimum annum ibidem subditus illis fuerit. Quod

si nunc inquirerem ex liberis nostratibus, num et ipsi queant conficere hoc iter et imitari Christum in praedicta pietate erga parentes suos: quam multos reperirem, qui subito fatigati in via considerent? Neque id adeo miror: parvuli sunt. Itaque vehiculum illis parabo, quatuor instructum rotis, quo facilius et suavius sequi Christum queant, videlicet ad pietatem parentibus exhibendam.

I. Prima rota lex, eaque duplex: prima naturalis; natura enim docet non homines tantum, sed et pecudes, ut honorem exhibeant genitoribus suis, a quibus vitam acceperunt. In hoc enim parentes representant personam Dei, qui alioquin nequit videri oculis corporeis, ut eos velut praefectos Dei et secundarios quasi creatores filii venerentur, nam et hi suo modo tribuunt illis esse et vitam. Unde Philo disertissimus Judaeorum in quinto praeepto vult, ideo praeeptum de honorandis parentibus esse in secunda tabula primum, sicut praeeptum de colendo Deo, est primum primae tabulae, *quia parentum natura, inquit, gignendo refert Deum creatorem omnium.* Ob quam causam etiam Aristoteles, l. VIII. moral. tradit, Deo et parentibus pro meritis reddi par non posse. Unde ait Ecclesiasticus, c. III. *Qui timet Dominum, honorat parentes, et quasi dominis serviet his qui se genuerunt,* q. d. si quis Deum timet, timebit etiam parentes tamquam ejus vicarios. Lex duodecim tabularum Romanis potestatem dabat patri ter filium venundandi, imo jus in eum vitae ac necis, apud auctorem antiquit. Rom. l. VIII. cap. VI. quod tamen postea emendatum est. Caeterum in animantibus etiam ratione carentibus cernitur hoc debitum. Nam imprimis ciconiae parentes senio confectos non modo pascunt, sed etiam pennarum defluvio laborantes confovent, et inter volandum alis utrinque leniter allevant ac succollant, ut testatur Sanctus Ambrosius, in hexam. l. V. c. XVI. et S. Basilius, in hexam. hom. VIII. Idem faciunt upupa, Aelian. l. X. c. XVI. Plutarchus item de solertia animalium refert leones juniores praedam suam dividere cum senioribus. Quin et glires, ut scribit Plin. l. VIII. c. LVII. genitores suos fessos senecta, alunt insigni pietate. Haec animalia praeeptorem non habent, praeeptum non vident, mercedem non expectant, minis non adiguntur, et tamen illud faciunt. Nos praeterea legem scriptam habemus: *Honora patrem tuum et matrem, etc.* Exod. XX. exemplum habemus, et promissionem habemus et comminationem, nisi id faciamus: ut in seq. audiemus.

Lex altera gratitude est: nullos enim insipientiores post Deum benefactores habent filii,

quam parentes, nec facile illis compensare pro merito beneficia possunt, nisi mortem pro illis appetendo aut ad meliorem vitam eos instituendo ac perducendo, quod raro fit. Imprimis, ut notat S. Thomas, in opusc. VII. dant filiis stabilitatem quoad esse juxta id Eccli. VII. *Honora patrem tuum et gemitus matris tuae ne obliviscaris, et retribue illis, quomodo illi tibi; memento, quoniam nisi per illos natus non fuisses.* Secundo, dant filiis nutrimentum, idque saepe maximis laboribus et curis corradunt, in sudore vultus sui, et detrahunt ori proprio. Tertio, documentum, maxime ut timeant Dominum et abstineant ab omni peccato. Illi filios ad sacramenta, ad fidem, ad religionem et mores christianos erudiunt. Taceo labores, molestias, curas, quas filiorum causa sustinent, donec e sordibus eos educant. Addit D. Thomas ex Cassiod. et Ambros. idecirco merito pius esse ciconias in parentes, quia simili pietate a parentibus amabantur, atque ita vicem illis reddere lege gratitude. Quam autem ciconiae fetus suos diligant, uno exemplo ostendemus. Conflagrante fere toto Delphio Batavorum oppido, ciconiae proles suas adhuc pene implumes, ab incendio protegentes alis contexerunt, rostro detulerunt ac pedibus ut eriperent, et ne officium intermitterent paternum, nunquam deseruerunt, quin potius mortem cum illis sustinuisse propalam visae sunt, anno Domini 1086. ut memorat Georg. Bruin in Delphio. Ad haec pullos a noctuis defendit ciconia, platani foliis, Pier. lib. XVII. hierogl. Itaque jure parentibus reddunt proles ciconiarum. Et hoc est, quod Graeci proverbio dicunt: *Antipelargiam serva, id est, vicem repende sicut ciconiae.* Cogitent igitur filii, quid ipsorum causa egerint tulerintque parentes, ut eriperent eos a sordibus, ignorantia, paupertate, periculis. Et quid pro his petunt parentes? Non sane aequalem vicem; sed ut liberi quietem eorum foveant, gaudium eis pariant sua probitate, morositates eorum aequo animo ferant, non assideant eis ut vultures, mortem eorum optantes, sed consolentur afflictos, etc. quantula sunt haec?

II. Secunda rota, exemplum eorum, qui licet dignitate longe superarint parentes, nihilominus tamen debitum eis honorem detulerunt humiliter. Quod si magni viri inferioribus etiam se parentibus hoc praestiterunt: puto nihil excusationis nos habituros. In hominum autem numero primas tenet Christus, qui cum esset et Deus, subditum se praebuit hominibus, matri et nutritio suo. Unde S. Ambrosius, in c. XVIII. Lucae ait: *«Honora tuos quia suos Dei Filius honoravit. Legisti enim: Et erat subditus illis. Si Deus*

servulus quemadmodum tu parentibus?» Deinde quantus princeps erat Joseph patriarcha in aua Pharaonis? Ille tamen ad tantam evectus dignitatem, patrem suum senem, infirmum et plebeium non modo non despexit, sed advenienti obviam ivit, *vidensque eum irruit super collum ejus et inter amplexus flexit,* Gen. XLVI. rursum Gen. XLVIII. eum adoravit. Quantus item rex Salomon? Et hic tamen matri suae occurrit obviam, et, facta adoratione, sedem ad dextram suam dedit occupandam, dicens: *Pete mater mea: neque enim fas est ut avertam faciem tuam,* III. Reg. II. Videamus et gentiles aliquos. Aeneas ille decantatissimus heros patrem Anchisen ex incendio Trojano humeris suis impositum eripuisse traditur. Memorabile est, quod scribit Aristoteles, in lib. de mirab. mundi, cum in Sicilia ex ignita voragine igneus quidam torrens prorumperet, omnesque accola sese in fugam darent, senem quemdam ob virium defectum fugere nequivisse; hic ergo videns filium una cum aliis fugientem, vocat eum rogatque ut sibi in hac extrema necessitate adesse velit. Substitit filius, patreque in humeros accepto, lentius perrexit paterno gravatus onere; cum vero annis intumesceret, divinitus factum est ut medius divideretur, transitumque filio daret. Itaque ob hanc pietatem filius et se cum patre servavit et longaevis evasit. Quae cum ita sint, quis debitum parentibus honorem non libenter et studiose impertiat, tametsi sublimis sit, parentes vero infimi?

III. Tertia rota, praemium propositum. Appositum est hoc a Deo nulli alii praeeptorum, praeterquam quarto de parentibus honorandis, ut consuleretur parentum honori atque senio. Est autem longaevis vita et prosperitas in terra. *Ut longo vivas tempore,* ait Dominus, et *bene tibi sit in terra,* Deut. V. Eccli. c. III. *Qui honorat patrem, vita vivet longiore.* Quid desiderare in terra possumus optabilius, quam ut diutissime vivamus et bene nobis sit? Merito vero promittitur hoc praemium pietati filiorum, quia cum vitam acceperint a parentibus, tamquam feudum a rege, ut ait S. Thomas, in opusc. merentur eam diu conservare, si grati sint erga illos: sicut e contra ingrati merentur iterum perdere, quod acceperunt, beneficium, siquidem et in jure civili per ingratitudinem revocantur donationes. Hujus rei mirum exemplum scribit S. Bernardinus, dom. I. quadrag. serm. XVII. *«Nostra aetate, ait, in Hispaniae citerioris oppido, cui nomen Sui, non ita procul Valentia adolescens fuit, qui per parentum inobedientiam eo devenerat, ut anno octavo decimo propter latro-*

cinia et publica facinora in vincula coniectus et suspendio damnatus sit. Erat etiam tum prorsus imberbis, pendenti vero jam atque exanimi subito prorumpit barba, spectante populo, comæ capitis plane canescunt, ut ætatem referret hominis nonagenarii. Miraculo rei accitus cum populo et toto clero accurrit episcopus: omnes in genua prostrati expectant dum ostendat Deus, quid sibi monstrum hoc velit; atque ecce tibi, episcopus editiorem locum capiens ad omnes ait, voluisse Deum ostendere, quantum de vitiis detrahat, qui de parentum obedientia detraxerunt: victurum enim hunc juvenem fuisse ad eam ætatem quæ jam apparebat in facie, nisi ipsos septuaginta annos parentum inobedientia detraxisset. » Sic ille. Quod si hoc præmium morigeris non semper contingit, certum tamen quod alia ratione compensetur.

Qui Ecclesiasticum, cap. III. leget, plura inveniet præmia morigeris filiis promissa, uti filios gratos et obediens: *Qui honorat patrem suum, inquit, jucundabitur in filiis, et in die orationis suæ exaudietur, etc.* Deinde famam bonam, ibidem: *Gloria enim hominis ex honore patris sui.* Et iterum: *Quam malæ famæ est qui derelinquit patrem?* Ad hæc divitias: *Sicut qui thesaurizat, ait ibidem, ita qui honorificat matrem suam.* Et iterum: *Benedictio patris firmat domos filiorum.* Denique, benedictionem Dei, seu gratiam in præsentem et gloriam in futuro: *Honora patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio a Deo.*

IV. Quarta rota, pœna imminens iis, qui parentes non honorant. Ea vero multiplex est. Primo, certo sibi persuadeant filii, se eadem recepturos aliquando a sua sobole, quæ genitoribus suis fecerint, ut per ea puniantur, per quæ in eos peccaverunt. Solet enim Deus facere aut permittere ut idem sentiant impii, quod perpetrarunt; ut sic aut emendentur, aut saltem intelligant pro meritis se puniri: juxta id Luc. VI. *In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* Annon audistis aliquando scenam illam, quam refert Aristot. V. et hic apud Lycost. in apophth. de educatione liberorum, in qua filius patrem cum traheret capillis, ut ejectum extra fores, per scalas dejiceret: pater cum ad januas perventum esset: *Desine fili, inquit, nam et ego patrem non ulterius, quam huc usque traxi.* Alius accusatus, eodem auctore, quod patrem pulsasset, ita defendit impium facinus. *Et ille, ait, patrem suum verberavit et hic (ostenso filio) me verberabit postquam adoleverit, adeo nobis hoc gentilitium est.* Unde Pittacus Mitylænæus dicere solebat: *Qualia tu contuleris in parentes, talia prorsus a tuis liberis expecta, ut bene vel male habearis.*

Secundo, quia naturalem et benignum patrem non coluerunt filii, sæpe alium nanciscuntur crudelem, dæmonem vel carnificem, qui eos virga ferrea plectit. Sane Deut. XXI. filius protervus et contumax jubetur lapidari ab universo populo. Et Salomon, Prov. XXX. ait: *Oculum qui subsannat patrem, effodiant eum corvi.* Exemplo sit Absalon, cui similem en alterum. Anno 874. Carolus Ludovici Germaniæ regis filius adjuncto sibi fratre suo Ludovico tentavit contra parentem rebellionem facere, et certe maximas ei creaturus erat molestias, nisi molitiones ejus disturbassent auctoritate sua regni proceres. Interim non neglexit Deus tantam punire audaciam: in medio consessu diætæ Francofurtensis invasit illum diabolus, ita ut vociferando horrendum in modum, perstrependo, faciem vestesque lacerando, se totum exagitando, ut retineri a viris sex fortissimis minime posset, raperit adstantes omnes in admirationem, sed præcipue parentem tristissimum, qui conversus ad Ludovicum: « Ecce, inquit, ut Deus in fratre tuo vestras punit rebelliones et in me conjurationes! Sapite in posterum miseri, et Dei clementiam implorate. Quod ad me, ignosco vobis lubens. » Postea autem ductus est Carolus in summum templum, ubi a Luitberto Moguntino archiepiscopo abactus est dæmon exorcismis ecclesiasticis et virtute præsentis Christi in s. eucharistiæ sacramento. Liberatus autem factus est a se totus alius, dicere et fateri solitus, se nec per horæ quadrantem potitum fuisse pace cordis a rebellionis exordio, Aventinus, l. IV. anal. Boiorum.

Tertio, timere debent maledictionem parentum, de qua scriptum est Eccl. III. *Benedictio patris firmat domos filiorum; maledictio autem matris eradicat fundamenta.* Visne exempla? In vita S. Zenobii Florentini refertur in eadem mulierem paganam illustrem et prædivitem duos habuisse filios, quos delicatissime enutrierat, qui die quodam in iram versi, matrem propriam verberibus mulctarunt: unde ipsa genibus procumbens et terram manibus pulsans furias infernales in rabiem filiorum invocat. Adfuere illico dæmones et juvenes aggrediuntur, atque in furias agitant. Qui mox ut rabidi canes mordicus sua corrodunt membra, concurrunt famuli, fit clamor et juvenes ligantur funibus ac catenis, nec tamen contineri possunt. Mulier itaque sortem filiorum videns et facti pœnitens ad S. Zenobium pro remedio accurrit: cujus precibus filiis salutem impetravit et una cum illis fidem et baptismum percepit. Visne aliud? Refert S. Augustinus, l. XXII. de civit. Dei, c. VIII.

matrem quamdam in Cappadociæ Cæsarea de- cem habuisse filios, quorum natu major gravibus eam affecerat injuriis, cæteris hoc videntibus et ferentibus. Unde ipsa exandescens ad templum cucurrit et suasu ejusdem, qui dæmon creditus est, in via occurrens, omnibus maledixit et imprecata est ut extorres patria circumirent alienas terras ad terrorem aliorum. Dictum, factum: tremor membrorum eos mox invasit, ipsique in diversa dispersi, omnibus horribile spectaculum præbuerunt. Quorum unum Paulum nomine, ad reliquias S. Stephani sanatum se vidisse scribit Augustinus.

Superest nunc, ut conscensa hac quadriga sequantur liberi Christum ad deferendum suis parentibus debitum honorem. Hic enim erit currus quidam igneus, quo non modo ad felicitatem terrenam, sed etiam ad cœlestem eveniunt.

CONCIO IV.

INCITAMENTA AD PROGREDIENDUM IN VIRTUTIBUS.

I. Quia ad perfectionem tendimus. — II. Quia in schola Christi sumus. — III. Quia si non proficimus, deficimus. — IV. Quia virtus finem nescit. — V. Quia mundus vanitatibus nunquam satiatur. — VI. Quia Christus profecit.

THEMA.

Jesus proficiebat sapientia, et ætate, et gratia apud Deum et homines. Luc. II.

Magnum absque dubio gaudium percepit Abraham, cum e vctula et sterili uxore natus est ei filius a Deo promissus. Sed multo magis gavisum esse constat, cum ablactatus est ejus filius, quam cum natus; siquidem ut habetur, Gen. XXI. in die ablactationis ejus fecit grande convivium. In quo, ut aiunt ibi August. et Ambrosius: « Intelligitur profectus mentis, quia idoneus factus est Isaac fortioris gratiæ cibo et virtutis alimento, non adhuc ut Corinthii lacte potandus, sed epulis solidioribus, etc. » Non instruxit convivium Abraham in die nativitatibus aut circumcisionis filii, quia tunc incertum adhuc erat, essetne vitalis futurus filius: at in die ablactationis: quia tunc filius jam incipiebat per se vivere et solidioribus assuescere cibis, ideoque spem præbere vitæ duraturæ. Ego, auditores, ut rem dicam, non parum etiam gavisus sum, cum proxime elapsis festivitatibus vidi quam plurimos vestrum spiritualiter in Christo natos per exomologesin, et sacramentalem communionem. Sed non possum tamen idcirco sta-

tim instituere convivium, publicamque agere lætitiâ, donec adveniat dies ablactationis, hoc est, donec videam eos qui spiritualiter in Christo nati sunt, de uberibus pristinae conversationis abstractos, solidioribus assuescere virtutum cibis, et de die in diem proficere in virtutis proposito. Quid enim si quidam in Christo renati sunt, qui hodie vel cras iterum moriuntur? At si progredi incipiant in cœpto pietatis itinere et lacte vitiorum spreto, honorum operum cibis quotidie assuescant magis, ibi tum agere convenit solemnem festivitatem, et tunc in cœlo gaudium erit angelis. Propterea S. Lucæ non erat satis descripsisse nativitatem Christi, circumcisionem et oblationem, sed subdidit etiam ejus profectum solempni testimonio: *Puer autem crescebat, inquit, et confortabatur plenus sapientia, et gratia Dei erat in illo.* Et paulo post in hod. evang. *Jesus autem proficiebat sapientia, et ætate, et gratia apud Deum et homines.* Exemplum itaque præbuit nobis Christus, ut una cum ipso cresemus et proficiamus, qui eidem et cum eodem nuper nati sumus. Quare etsi de nullius conatu dubitamus, progredientibus tamen calcaria addemus et rationem progrediendi indicabimus.

I. Proficiendum primo, quia omnes tenentur ad perfectionem tendere, ad perfectionem, inquam, Christiano necessariam, ut scilicet omnia præcepta servet: siquidem Christus dixit: *Estote perfecti sicut et Pater vester cœlestis perfectus est,* Mat. V. Ad hoc etiam admonet nos natura, quæ ab imperfecto incipit et paulatim magis ac magis crescit, quousque ad perfectionem veniat. Sic mineralia in terra ex venis subtilioribus gignuntur et paulatim perficiuntur: sic frutices omnes primo tenelli et rudes sensim augentur et folia gignunt, deinde flores, postremo fructus, quos initio teneros et exiguos atque inutiles sol paulatim perficit et ad maturitatem perducit. Palma singulis mensibus singulos ramos adjicit; unde olim menses in ejus ramis numerabantur, teste Pierio, l. L. hierogl. Idem patet in animalibus, quæ non corporis tantum mole crescunt, sed aliis etiam dotibus. Cervus singulis annis ramum unum cornu suo adjicit, unde dignoscitur ejus ætas, apud Pierium, l. VII. hierogl. Cycnus quo provecior fit ætate, tanto suavior canit et suavissime tandem in morte, idem, l. XXIII. Denique, ipse homo primo nascitur infans, non loquitur, non intelligit, non comedit sed lacte tantum alitur, non ambulat, non ratiocinatur: licet ad hæc omnia remotam habeat potentiam, cum ætate tamen paulatim acquirit ista. Docet ergo tota natura, semper ad perfectionem adnendum esse. Cum autem homo factus sit ut Dei